

راز چرخش ناگهانی مجلس

طرح افزایش تعطیلی آخر هفته و کاهش ساعت کاری کارمندان دولت، از چند سال پیش مطرح شد و اهداف مختلفی را دنبال می‌کند. ردپای مسائل اجتماعی و اقتصادی در این طرح دیده می‌شود؛ چیزهایی مثل کمبود برق و افزایش بهره‌وری کارکنانکه طرح اولیه پیشنهاد تغییر تعطیلات آخر هفته بر مبنای آن استوار شده است، اما پیشنهاددهندگان از ابتدا دنبال هدف دیگری هم بودند و می‌خواستند ضمن حذف تعطیلی پنجشنبه‌ها و انتقال آن به روز شنبه، سازگاری سیستم مالی و بانکی کشور را در تعطیلات آخر هفته با سایر نقاط دنیا هماهنگ کنند. به عقیده آن‌ها لغو تعطیلی پنجشنبه‌ها و جایگزینی آن با شنبه، به مراودات تجاری اندکی سروسامان می‌داد. با این حال نمایندگان مجلس، با چرخشی ناگهانی به تعطیلی پنجشنبه‌ها رأی دادند.

◀ تعطیلی پنجشنبه به جای تعطیلی شنبه

تعطیلات آخر هفته ایران در حال حاضر باعث قطع ارتباط چهارروزه سیستم مالی و تجاری کشور با سایر نقاط دنیا می‌شود. بیشتر کشورها روزهای شنبه و یکشنبه را تعطیلات آخر هفته می‌دانند. در ایران با اینکه جمعه تعطیلی رسمی آخر هفته است، از صبح پنجشنبه همه مثل می‌کنند و از ظهر پنجشنبه تا خود صبح شنبه، کار تعطیل می‌تود. ضرر و زیان اجتماعی این مسأله شاید به چشم نیاید؛ اما فعالان بخش اقتصادی حسابی از وضعیت گلایه دارند و با جدیت خواستار تغییر آن هستند. تعطیلی شنبه به جای پنجشنبه‌ها، به عقیده تجار و بازرگانان می‌توانست تا حدودی خسارت چهار روز قطع ارتباط ایران با اقتصاد دنیا را کاهش دهد. جمعه به دلایل اعتقادی و مذهبی روز مهمی است و نباید سراغش رفت، به همین دلیل پیشنهاد شد جای پنجشنبه و جمعه، روزهای جمعه و شنبه تعطیل باشیم. نگاهی به جزئیات طرح نشان می‌دهد اگر تعطیلی شنبه را به جمعه اضافه کنیم با احتساب تعطیلی یکشنبه خارجی‌ها، مراودات مالی در عمل فقط سه روز مختل می‌شود و بازرگان، تجار، صرافان و معامله‌گران بقیه روزهای هفته را شامل دوشنبه، سه شنبه، چهارشنبه و پنجشنبه به‌عنوان فرصتی ایده‌آل پیش‌رو خواهند داشت. تعطیلی شنبه باوجود مزایای اقتصادی، مخالفانی سرشناس دارد که عمدتاً روی دلایل مذهبی انگشت می‌گذارند. آن‌ها می‌گویند شنبه روز تعطیلی یهودیان است و به همین دلیل برای ایران اسلامی زیننده نیست. مخالفان تعطیلی شنبه اعتقاد دارند اگر بحث اقتصادی و تجاری در میان است، می‌توان روی ارتباطات راه دور، فضای آنلاین و تجارت، مجازی حساب باز کرد. حرف آخرشان این است که تعطیلی شنبه مطالبه عمومی نیست و با اضافه شدن یک روز به جمع ایام غیرتعطیل هفته و با فرض استفاده تمام‌وکمال از آن برای مراودات تجاری، قرار نیست در اقتصاد و بازار اتفاق بزرگی رقم بخورد. تعطیلی پنجشنبه‌ها، چرخش ناگهانی مجلس و غافلگیری تجارتعطیلی پنجشنبه دقیقاً برخلاف ایده و طرح اولیه است و بازرگانان حق دارند از شنیدنش شوکه شوند.

◀ چرخش ناگهانی نمایندگان مجلس

تعطیلی شنبه پیشنهاد دولت س سیزدهم بود و پیش‌ازاین یک مرتبه با نظر موافق مجلس رأی آورد، اما شورای نگهبان با آن مخالفت کرد تا طرح به صحن علنی برگشت بخورد. نمایندگان برای اعمال نقطه نظرشان شورای نگهبان تلاش کردند. هیأت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در خرداد ۱۴۰۳، مصوبه تعطیلی شنبه را مغایر باسیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری وسیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری دانست تاپرونده تعطیلی شنبه‌ها بسته شود. تعطیلی پنجشنبه دقیقاً برخلاف ایده اولیه تغییر آخر هفته است و بازرگانان حق دارند از شنیدنش شوکه شوند. مجلس شهرویرا امسال دوباره موضوع را به شور و مشورت گذاشت و نمایندگان پس از چکش‌کاری‌ها معمول در چرخشی ۱۸۰ درجه‌ای اعلام کردند به تعطیلی پنجشنبه‌ها رأی می‌دهند. تعطیلی پنجشنبه‌ها باعث خوشحالی کارمندان دولت می‌شود، چون حالا تعطیلات آخر هفته شان رسماً به دو روز تبدیل خواهد شد و قرار است ساعت کاری موظفی به ۴۰ ساعت در هفته کاهش پیدا کند. کارکنان بخش خصوصی به تبع خواستار افزایش تعطیلات آخر هفته به دو روز خواهند شد. اقدامی که خیلی باب میل کارفرمایان بخش خصوصی نیست، ولی شاکه اصلی بازرگانان، فعالان اقتصادی و تجار حوزه صادرات و واردات هستند که از شنیدن خبر تعطیلی پنجشنبه‌ها شوکه شده‌اند. تعطیلی پنجشنبه دقیقاً برعکس ایده اولیه بازرگانان است. قبلاً حداقل با نصف روز پنجشنبه می‌شد دست به کارهایی زد، اما با تعطیلی کامل بانک‌ها و ادارات دولتی در روز پنجشنبه، تعامل بخش اقتصادی با دنیا عملاً به مدت چهار روز قطع می‌شود. چند نماینده مجلس، قبلاً برای عقوبت‌گریز از این رخداد تلاش کرده بودند. به عقیده آن‌ها فشار به مجلس و دولت برای تعطیل نشدن روز شنبه با مباحث تاریخی نبودیان ارتباط دارد. اتاق بازرگانی تهران هم تلاش کرد بر نقش پررنگ مسائل اقتصادی تأکید کند. در بیانیه اتاق بازرگانی، تعطیلی پنجشنبه رانشانه عدم باور قلبی وذهنی به بخش خصوصی معرفی کردند وازنمایندگان خواستند جای تعطیلی پنجشنبه به تعطیلی شنبه رأی دهند. بخش خصوصی حتی برای جلب نظر علما و مراجع تقلید وارد عمل شد. دفتر آیت‌... آملی لاریجانی در پاسخ استفتای بازرگانان نوشت: «از آنجا که تعطیلی روز شنبه هماهنگ شدن با بازار دادوستد‌های اقتصاد جهانی است و مؤثر در حل برخی مشکلات اقتصادی و مهار تورم است و قصد تشبیه با مخالفین نیست، بلکه تعامل است، لذا تعطیلی روز شنبه علاوه بر روز جمعه مانعی ندارد.» حمایت پنج مرجع قم هم تأثیر نداشت تا در نهایت نمایندگان به تعطیلی پنجشنبه رأی مثبت بدهند. قرار است در صورت تأیید شورای نگهبان و مجمع تشخیص نظام، تجار و بازرگانان شوک بزرگی راتجربه کنند. چون وقتی ساعت کاری بانک‌ها و ادارات دولتی ایران در روز چهارشنبه خاتمه پیدا کند، ارتباط تجار و بازرگانان با دیگر نقاط دنیا تا صبح دوشنبه هفته بعد قطع خواهد شد.

اردشیر گراوند در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

همه وجود نسل جدید مطالبه است

بی تفاوتی مردم نسبت به مسائل کشور نگران

کننده است

بخش خصوصی در مقابل دولت زمین گیر شده است

اعتراض جوانان به معنای تلاش برای اصلاح است

آرمان ملی - احسان انصاری: «در سال ۱۳۵۵ نرخ باسوادی ۳۵ درصد و نرخ تحصیل‌کردگی ۷ درصد بوده است. امروز اما نرخ باسوادی در کشور در حدود ۹۴ درصد و نرخ تحصیل‌کردگی ۴۶ درصد است. این در حالی است که نرخ تحصیل‌کردگی دختران نیز ۵۶ درصد است. واقعیت این است که خواسته‌هایی که امروز نسل جدید دارد مطالباتی بوده که در وجود پدران و مادران آنها وجود داشته. اما در قامت آنها انباشته شده و بروز پیدا کرده است. این وضعیت هنگامی که به دهه های ۸۰ و ۹۰ می‌رسد به تراکم می‌رسد و همه و جودش به مطالبه تبدیل می‌شود. نسل‌های گذشته نوعی وادادگی

◀ آقای پزشکیان با شعار وفاق ملی عنوان می‌کند به دنبال تغییر و تحول در مدیریت کشور است. با توجه به موانع موجود به چه میزان می‌توان به تحقق این شعار و تغییر خوش بین بود؟

دولت پزشکیان یک دولت تنفسی است و انتخاب بهترین نبوده است. سوال مهمی که در شرایط کنونی وجود دارد این است که برنامه دولت پزشکیان برای موفقیت چیست. رئیس‌جمهور عنوان می‌کند برنامه پنج ساله برنامه دولت چهاردهم است. این در حالی است که برنامه پنج ساله را دولت برای دولت نوشته است. این در حالی است که بهترین برنامه‌های مادر دوره‌های مختلف بالای ۲۰ درصد اجرا نشده است. مادر این سال‌ها هنوز نتوانسته‌ایم بخش خصوصی را فعال کنیم. در واقع بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف در مقابل دولت زمین گیر است. نظام اداری دولت به اندازه‌ای پیچیده و طولیل است که بخش خصوصی نمی‌تواند به آن ورود کند. چرا همه امور زندگی مردم در اختیار دولت قرار گرفته است؟ دولت دوست دارد اختیار زندگی مردم را در اختیار بگیرد و به راحتی نیز حاضر نیست این اختیار را از دست بدهد. مردم دارای اختیاراتی بوده‌اند که دولت‌های مختلف در سال‌های متمادی این اختیارات را از آنها گرفته‌اند.

◀ شاید نسل‌های گذشته در مقابل از دست دادن اختیارات خود کوتاه آمده‌اند اما نسل امروز ویژگی‌های متفاوتی پیدا کرده و حاضر نیست به راحتی اختیارات خود را در اختیار دولت قرار بدهد. دولت با نسل جدید چه خواهد کرد؟

در سال ۱۳۵۵ نرخ باسوادی ۳۵ درصد و نرخ تحصیل‌کردگی ۷ درصد بوده است. امروز اما نرخ باسوادی در کشور در حدود ۹۴ درصد و نرخ تحصیل‌کردگی ۴۶ درصد است. این در حالی است که نرخ تحصیل‌کردگی دختران نیز ۵۶ درصد است. واقعیت این است که خواسته‌هایی که امروز نسل جدید دارد مطالباتی بوده که در وجود پدران و مادران آنها وجود داشته. اما در قامت آنها انباشته شده و بروز پیدا کرده است. این وضعیت هنگامی که به دهه های ۸۰ و ۹۰ می‌رسد به تراکم می‌رسد و همه وجودش به مطالبه تبدیل می‌شود. نسل‌های گذشته نوعی و بی تفاوتی و همراهی بدون مطالبه‌گری نسبت به قدرت داشته است. این در حالی است که نسل جدید چنین چیزی را نمی‌پذیرد. امروز مطالباتی بین نسل جدید وجود دارد که به اندازه‌ای متراکم و حجم آن زیاد است که هر دولتی را ناتوان می‌کند.

این در حالی است که مهم‌ترین ضعف دولت‌ها در ایران این است که با مردم گفت‌وگو نمی‌کند و از همه مهم‌تر این است که نمی‌خواهد مطالبات متراکم را بپذیرد. نظام‌های سیاسی در مقابل نظام‌های اجتماعی و فرهنگی حتماً شکننده‌تر هستند. ممکن است یک نظام سیاسی بتواند مردم را با وعده و هر طریق دیگری آرام کند، اما این به

نسبت به قدرت داشته است. این در حالی است که نسل جدید چنین چیزی را نمی‌پذیرد. امروز مطالباتی بین نسل جدید وجود دارد که به اندازه‌ای متراکم و حجم آن زیاد است که هر دولتی را عاجز می‌کند. این در حالی است که مهم‌ترین ضعف دولت‌ها در ایران این است که با مردم گفت‌وگو نمی‌کند و از همه مهم‌تر این است که نمی‌خواهد مطالبات متراکم را بپذیرد.»
مجلات ذکر شده اظهارات اردشیر گراوند، جامعه‌شناس در گفت‌وگو با «آرمان ملی» است. گراوند در گفت‌وگویی تفصیلی به مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی دولت پزشکیان اشاره می‌کند که در ادامه می‌خوانید.

تعبیر می‌کنند و آن را مذموم می‌شمرند. هر زمان که مردم دیگر بی تفاوت شدند و کار به مسائل کشور نداشتند باید نگران بود. این وضعیت مانند فرزندگی است که به پدر خود بابت کاستی‌هایی که در زندگی دارد اعتراض می‌کند و پدر مرتب او را سرکوب می‌کند. پس از مدتی فرزند که احساس می‌کند اعتراضش به نتیجه نمی‌رسد بی تفاوت می‌شود و چه بسا دست به خودکشی می‌زند. بی تفاوتی و خودکشی چنین فرزندگی در واقع آغاز فروپاشی خانواده است. به همین دلیل نیز من متقدم هر چه جوانان ما بیشتر اعتراض‌کنند در چارچوب عرف و قانون کند به معنای این است که برای تغییر و اصلاح تلاش می‌کنند و وظیفه ماست که با آنها همدلی کنیم. امروز نیز بهترین زمان برای درک نسل جدید است. این نیز این است که حجم زیادی از جمعیت ما را جوانان کم توقع تشکیل می‌دهند.

◀ نقطه کانونی اصطکاک بین مطالبات نسل جدید و نظام سیاسی زنان و مسأله حجاب بوده است. این اصطکاک تا کجا و به چه شیوه‌هایی ادامه پیدا خواهد کرد؟

کشوری بین کشورهای جهان عزیز می‌شود که به زنان و معلمان خود احترام بگذارد. تازمانی که در یک کشور زنان و معلمان احساس ارزش پیدا نکنند هیچ امیدي به بهسازی آن وجود نخواهد داشت. امروز زنان جامعه ما در چند وجه با چالش مواجه هستند. نخست در زمینه اشتغال است و دوم در زمینه ازدواج و باروری است. از سوی دیگر زنان جامعه به دنبال این هستند که اختیار زندگی خود را به دست بگیرند. این در حالی است که در شرایط کنونی زنان جامعه به دلیل حجم بالای طلاق دچار یک ناامنی بلندمدت شده‌اند.

شرایط به شکلی شده که ۷۵ درصد از زنانی که طلاق می‌گیرند هیچ گاه به سمت ازدواج مجدد باز نمی‌گردند. این وضعیت به معنای این است که زنان جامعه را در یک وضعیت ناامنی قرار داده‌ایم. زنان جامعه این مطالبات دارند که کف زندگی انضمامی یعنی توانایی ازدواج، توانایی فرزندآوری بدون دغدغه و اشتغال و وضعیت معیشتی خوبی برای آنها فراهم شود. در شرایط کنونی نه تنها به این مطالبه توجه نمی‌شود و بلکه اغلب این دغدغه‌ها مختل شده است. حکومت باید به این نکته توجه داشته باشد که اگر کف وضعیت انضمامی زندگی زنان را نیز برای آنها فراهم کند امر و نهی مقبولیت می‌کند. هنگامی که این شرایط را نمی‌توان برای زنان جامعه فراهم کرد مقبولیت امر و نهی از دست می‌رود. امروز جامعه ایران با مطالبات متراکم مواجه است و این مطالبات به دنبال این است که در یک نقطه و جایی بیرون بزند. این وضعیت مانند لیوان آبی است که سرزیر است و مدام به داخل آن آب بریزند. بدون تردید چنین وضعیت قابل تحمل نیست و در یک نقطه و جایی به شکلی که دلخواه هیچ‌کس نیست خود را نشان خواهد داد.

نماینده دائم ایران در سازمان ملل:

دلیل مقاومت فلسطینی‌ها، چند دهه اشغالگری اسرائیل است

ایروانی گفت: ما شاهد مقاومت شگفت‌انگیز برداران و خواهران فلسطینی خود در برابر تهاجم و بمباران وحشیانه و ناعادلانه نیروهای رژیم صهیونیستی اسرائیل هستیم که با حمایت چند کشور خاص صورت می‌گیرد و ناشی از سیاست‌های آپارتایدی و نسل‌کنشی مقامات این رژیم است. اکنون بسیاری از ملت‌های آزادی‌خواه، مقاومت فلسطینی‌ها را به عنوان تلاشی برجسته و تحسین‌برانگیز شناخته‌اند. دیوان بین‌المللی دادگستری در آخرین نظریه مشورتي خود که در نوزدهم ژوئیه صادر شد، تأکید کرد که اشغال سرزمین فلسطین از سوی رژیم اسرائیل غیرقانونی است و به

^[1] اردشیر گراوند در گفت‌وگو با «آرمان ملی»

یادداشت

گسترش بازیگری اروپا در قفقاز جنوبی

احسان موحدیان

کارشناس مسائل بین الملل

موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواکونومیکی قفقاز جنوبی در چند دهه اخیر اهمیت روزافزون آن در عرصه بین‌المللی را سبب شده است. در دوره پسا شوروی و شکل‌گیری سه جمهوری مستقل آذربایجان، ارمنستان و گرجستان، معادلات امنیتی در این جغرافیا به تحولات اساسی دچار شده که زمینه مناسبی برای حضور قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای فراهم کرده است. در این میان، اتحادیه اروپا که به عنوان یکی از بازیگران مهم نظام بین‌الملل با گسترش به شرق به همسایه بی‌واسطه قفقاز تبدیل شده و از بحران‌های شکل گرفته در این منطقه متأثر می‌شود، با آغاز جنگ اوکراین و درک محدودیت‌های منابع انرژی بر این منطقه متمرکز شده است. به‌ویژه دو کشور انگلیس و فرانسه به دنبال ارتقای سطح همکاری‌های امنیتی، سیاسی، اقتصادی و انرژی با جمهوری‌های قفقاز ازجمله جمهوری آذربایجان و ارمنستان هستند. این در حالی است که اکنون فضای سیاسی جهانی و منطقه‌پس از حمله روسیه به اوکراین به شدت تغییر کرده و در سه سال اخیر تقابل روسیه با ناتو در شرق اروپا شکل گرفته و دامنه نزاع به قفقاز هم کشیده شده و بحران در این جغرافیا را به نقطه جوش رسانده است. موفق نبودن اروپا در وارد کردن ضربه‌ای کاری به روسیه در جنگ اوکراین سبب شده است ناتو به استفاده از ظرفیت‌های مهم قفقاز ازجمله

در حوزه‌های اقتصادی و نظامی رو آورد. سفر دو مقام اروپایی یعنی سفر آتی «استفان سزورنه» وزیر امور خارجه فرانسه به ارمنستان و نیز «ریچارد مور» رئیس سرویس اطلاعات مخفی انگلیس (ام‌ای ۶) به جمهوری آذربایجان که روز گذشته انجام شد، نشان از اهمیت قفقاز جنوبی در معادلات اروپایی و تلاش اتحادیه به برای بازیگری در تحولات این حوزه است. هرچند باید به رقابت پنهان انگلیس و فرانسه نیز در این عرصه توجه داشت. حضور مقامات دو کشور مهم اتحادیه در قفقاز و به‌ویژه سفر رئیس سرویس اطلاعاتی مخفی انگلیس به باکو دارای اهمیت خاصی است. ریچارد مور، رئیس ام‌ای ۶ در دیدارهای خود با مقامات جمهوری آذربایجان به‌طور ضمنی از ایده تشکیل نیروی نظامی مشترک کشورهای اتحادیه ترک در قفقاز و آسیای مرکزی سخن راند. او همچنین با حضور علاقه‌مندی لندن برای تقویت همکاری میان جمهوری آذربایجان با کشورهای آسیای مرکزی تأکید کرد. اما اینکه وی چارادر این بازه زمانی از همکاری میان کشورهای منطقه قفقاز و آسیای مرکزی سخن می‌گوید معنادار است. در تشریح وضعیت باید گفت امروز سیستم اشتراک‌گذاری اطلاعات محرمانه و تبادل داده‌های جاسوسی به نام «پنج چشم» میان استرالیا، کانادا، نیوزیلند، انگلیس و ایالات متحده آمریکا برقرار است. بیان چنین مطلبی از سوی ریچارد مور به معنای حمایت از کشورهای ترک‌زبان برای سازماندهی سیستم مشابه اطلاعاتی و امنیتی در قفقاز و آسیای مرکزی است. به عقیده او، این‌ها می‌توانند با اشغال جنوب ارمنستان، تمام منطقه قفقاز جنوبی و آسیای مرکزی را از طریق ایجاد یک سازمان امنیتی هدایت کنند که این مسئله دو راهبرد مهم در عرصه‌های نظامی و اقتصادی شکل می‌دهد؛ نخست از نظر اقتصادی می‌تواند حلقان ژئوپلیتیکی برای جمهوری اسلامی ایران ایجاد و تمام کردیروهای تجاری کشورمان امتخت کند و دوم، با سرازیر کردن نیروهای ضدایرانی ازجمله نظامیان ناتو، تجزیه طلبان یان ترک، تکفیری‌ها و تشدید حضور رژیم صهیونیستی در نزدیکی مرزهای ایران، امنیت و تمامیت ارضی کشورمان را هدف قرار دهد. افزایش توان بازیگری انگلوساکسون‌ها در قفقاز تا حدی هم به اشتباهات کرملین بازمی‌گردد. شاید اگر روسیه بازیگری خود را در شرق اروپا، منطقه بالکان و بالتیک و در نهایت در قبال اوکراین به درستی انجام می‌داد، امروز تا این حد مانور اروپایی‌ها در قفقاز را شاهد نبودیم. مسکوسببست خارجه خود را مبتنی بر رویاد‌های لحظه‌ای و فرصت‌های مثبت آنی پیش می‌برد. امروز هم روس‌ها به خاطر نداشتن راهبرد مناسب در سیاست خارجی خود، با بسیاری از کشورهای اروپای شرقی، بالتیک و منطقه بالکان به چالش برخورد‌ه‌اند. در راستای همین رویکرد اشباده در سال ۲۰۲۰ و در جنگ قره‌باغ، مسکو قصد داشت نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان را به خاطر گرایش به غرب تنبیه کند اما باکو، ترکیه، صهیونیست‌ها و انگلیس از این فرصت استفاده کردند، نفوذ خود را تشدید کردند و سرانجام بای دیگر کشورهای فرامنطقه‌ای به قفقاز باز شد. در این شرایط ایران می‌تواند از طریق همکاری منطقه‌ای به‌ویژه با ارمنستان، روسیه، هند، فرانسه نگران از کنترل بیش از حد مسیرهای انتقال کالا و انرژی قفقاز توسط کشورهای ترک متحدانگلیس و گرجستان، شرایط را به نفع خود حفظ کند. افزایش درهم‌تنیدگی امنیتی، اقتصادی و فرهنگی با ارمنستان به‌ویژه در منطقه سیونیک و ایجاد منطقه آزاد مغری پس از سال‌ها معطلی، تعریض و بهینه‌سازی راه‌های موجود ترانزیتی با ارمنستان، تکمیل سریع کریدور ارس، آگاه‌سازی رسانه‌ای عموم مردم از تهدیدات ناشی از تعلق در قفقاز، فعال تر کردن فرمت مذاکره ۳+۳ وتلاش برای انتقال انرژی منطقه به دیگر کشورها از طریق ایران برخی از راه‌حل‌های قابل ذکر است.